

1711 12/296 6/2 pignori data

Sammelbet!

D 1507

2

Q. D. B. V.

DE

**VIRTUTE PRE-
CIBVS IMPETRANDA
EX ETHNICORVM QVORVN-
DAM SENTENTIA,**

adversus Cottam, Arnaldum & Bælium,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

D O M I N O

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIE, JVLIIACI, CLIVIE AC MONTIVM, AN-
GARIE WESTPHALIEQVE ET RELIQV.

CONSENSV AMPLISSIMI ORDINIS PHILOSOPHICI
IN ACADEMIA JENENSI

d. Octobr. An. M DCC X.

DISPV TABVNT

M. Gottlieb Stolle /

LIGNIC. SILES.

ET

IOANN. CHRISTIANVS SCHWOPE,

BREGA - SILES.

J E N Æ,

LITTERIS MULLERIANIS.

VIRTVT E PRE
CIVIS IMPETRANDA

EX ETATICOVM QVORVM
DAM SENTENTIA
RECTORI MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO FRANCISCAE COMITIS

DOMINO
GWILIELMO HENRICO

CONSENI ANTISSIMO
IN ACADEMIA JENENSIS

M. S. J. J. J.

IOANNI CHRISTIANO SCHWOPF

LITTERIS WALLESIANIS

SYNOPSIS.

Virtutem precibus impetrandam esse, ipsa ratio suadet. §. 1. Et quidem ita, ut et Gentiles id agnoscere poterint. §. 2. Cotta tamen id rationis et omnium hominum opinioni contrarium putavit. §. 3. sed utrumque frustra. §. 4. notum enim est, Hebraeos docuisse, virtutem à Deo petendam. §. 5. Imo ex ipsis Gentilibus magni id asseruere viri. §. 6. Etsi id forte cum eorum doctrinis aliis male cohaereat. §. 7. Interim plerisque cum Cotta sensisse, non negatur. §. 9. Pythagoras enim aut ejus schola virtutem à Deo petendam docuit. §. 10. et 11. Docuit et Socrates. §. 12. et Plato, §. 13. nec non Poetae Graeci, Theognis, §. 14. an etiam Menander? §. 15. Certè Callimachus. §. 16. Unde mirum, nostra aetate fuisse, qui Cotta opinionem pro vera amplexi sunt. §. 17. nempe Antonius Arnaldus, §. 18. et Petrus Bellius. §. 19. Contra hos tamen Persius nihil facit, etsi Wedderburni explicatio id velit. §. 20. forte etiam nec Seneca, ut Bellio videtur, quia nobis duobus in locis omnino contradicit. §. 21. Favet tamen duobus aliis in locis. §. 22. aperius adhaerent Juvenalis. §. 23. et Simplicius. §. 24. Corollaria.

§. I.

Summum bonum, quod non modo Christus Servator noster, sed etiam ipsa ratio sibi relicta in animi tranquillitate positum docet, nemo sine

A 2

virtu-

virtute, veram autem virtutem nemo sine precibus unquam obtinuit, aut obtinebit. Virtute enim præditus nemo nascitur, desiderio summi boni omnes tenentur. Nemo igitur beatus, omnes miseri. Consistit autem miseria hæc in eo, quod ab incunabilis pravis affectibus obnoxii, viribus iis haut sumus instructi, ut vincula à tam malis Dominis injecta rumpere, animumque in veram libertatem, veræque virtutis possessionem asserere possimus. Alienæ itaque opis indigemus, qualem à nemine tutius certiusque, quam à Deo expectandam esse, manifesta ratio svadet. A qua enim bonum petendum, nisi ab autore boni, nisi ab omnipotente? qui illud desiderantibus dare potest, & dare etiam vult. Non enim frustra desiderium boni cordibus inseruit mortalium omnis boni amantissimus, Deus. Quemadmodum autem *Virtutem* veram in libertate animi à pravis affectibus aut inde resultante amore Dei & proximi sitam esse autumo; & per *Preces* nihil aliud intellectum hic volo, quàm desiderium ad Deum sincere directum; ita puto satis elucescere, etiam seposito revelationis divinæ lumine: **PRECIBVS (A DEO) IMPETRANDAM ESSE VERAM VIRTUTEM.**

OMNES

§ (5) §
OMNES MISERI) Pater ex sequentibus, me hic loqui de
hominibus, ut sunt in mundum progeneri suisque cupidi-
tibus relicti: non igitur nego: dari beatos, hoc est, ho-
mines, qui medijs idoneis in virtutis mentisque tranquil-
la possessionem pervenerunt. Nego tantum, tales dari sine
Deo, nego, dari naturā.

PRECIBVS) non dico solis precibus; unde iis non con-
tradico, qui ad virtutis acquisitionem etiam institutionem,
exercitationem & exempla requirunt.

§. II.

Equidem asserere non ausim, eam veritatis
hujus esse lucem, ut obiter eam intuentium oculos
primo obtutu statim feriat; ad eam potius rectè
percipiendam aut inveniendam mentem requiri
notitia sui communis hominum naturæ imbutam,
lubens fateor. Interim tamen, in puteo esse de-
mersam, Veritatis hujus indagatori ingenuo De-
mocritus, ut mihi quidem videtur, haut persuade-
bit, siquidem, quæ ad eam stabiliendam attuli,
etiam ab hominibus non summi iudicii acumine
gaudentibus, modo sinceris, capi atque percipi
queunt. Unde mihi nunquam probabile visum
est, adeo stupidos cæcosque omnes (non dicam
homines, sed) Ethnicos fuisse, ut nemo eorum
agnoverit, bonam mentem, hoc est, virtutem à
Deo esse petendam. Imprimis cum vix detur ve-
ritas ad felicitatem hujus vitæ obtinendam necessa-

ria, quam non aliquis philosophorum gentilium perspexerit, & *Lactantius*, Cicero ille Christianorum, veritatem inter philosophos divisam esse, non sine causa crediderit.

LACTANTIUS) lib. VII. cap. VII. „Facile est docere, pe-
„nè universam veritatem per philosophos & sectas esse
„divisam.

§. III.

Cotta tamen, Vir gravissimus, Romanusque Ciceronis tempore Pontifex, hanc cœcitatæ notam non sibi tantum, sed universo generi humano inire re voluit. Sic enim differentem eum invenio apud *Marcum Tullium de natura Deorum*: „Atqui hoc
„quidem omnes mortales sic habent, externas com-
„moditates, vineta, segetes, oliveta, ubertatem fru-
„gum, & fructuum; omnem denique commodita-
„tem, prosperitatemque vitæ, à Diis se habere: VIR-
„TVTEM AVTEM NEMO VNQVAM ACCEPTAM DEO
„RETVLIT. Nimirum rectè, propter virtutem enim
„jure laudamur, & in virtute rectè gloriamur. Quod
„non contingeret, si id donum à Deo, non à nobis
„haberemus. At vero aut honoribus aucti, aut re-
„familiari, aut si aliud quippiam nacti sumus for-
„tuiti boni, aut depulimus mali, cum Diis gratias
„agimus, tam nihil nostræ laudi assumptum arbi-
„tramur. NVM QVIS, QVOD BONVS VIR ESSET,
GRA-

„GRATIAS DIIS EGIT VNQVAM? At quod dives,
 „quod honoratus, quod incolumis. JOVEM QVE
 „OPTIMUM, MAXIMUM OB EAS RES APPELLANT,
 „NON QVOD NOS IVSTOS, TEMPERATOS, SAPIEN-
 „TES EFFICIAT, SED QVOD SALVOS, INCOLV-
 „MES, OPVLENTOS, COPIOSOS. Neque Herculi
 „quisquam decumam vovit unquam, si sapiens fa-
 „ctus esset. Quanquam Pythagoras, cum in Geo-
 „metria quiddam novi invenisset, MYSIS bovem im-
 „molasse dicitur. Sed id quidem non credo, quo-
 „niam ille ne Apollini quidem Delio hostiam im-
 „molare voluit, ne aram sanguine adspergeret. Ad
 „rem autem ut redeam, JVDICIVM HOE OMNIVM
 „MORTALIVN EST, FORTVNAM A DEO PETEN-
 „DAM, A SE IPSO SVMENDAM ESSE SAPIEN-
 „TIAM.

PONTIFEX) vid. *Ciceron. de Nat. Deorum* lib. I. cap. 22. ubi
 ita de se Cottia loquens introducit: itaque ego ipse pontifex,
 qui caeremonias, religionesque publicas sanctissime tuen-
 das arbitror. &c.

DISSERENTEM,) *Cotta* tribuo, quæ *Cicero Cottam* loqui
 fecit: non ideo, quia *Cotta* verum, non fictum fuerit no-
 men (Plato enim *Socrati* tribuit interdum & affingit, quæ
 ipsi in mentem non venerunt); sed ne *Ciceronem* contra-
 dictoria fatuisse, sine necessitate asseram. Refert enim
Petrus Belius loco infra allegando: *Lescolopierium* in Com-
 mentar. ad hunc *Ciceronis* locum *Ciceronem* ex *Cicerone*
 confutasse. *Tullium de nat. Deorum* I. lib. III. cap. 36.

§. IV.

Fuerit tamen *Cotta* & ingenio & dignitate maximus, & qui caeremonias (ut ipse de se loquitur) religionesque publicas sanctissimè tuendas sit arbitratus, auctoritate sua nihilominus nunquam evincet: *Fortunam tantum, non virtutem à Deo petendam esse*, cum sententiam suæ oppositam jam probatam dederimus, peculiari Dissertatione prolixius adhuc probaturi, & ab objectionibus ejus & aliorum vindicaturi. Neque etiam in eo *Cotta* subscribere possumus, *id*, quod asseruit, *omnium mortalium esse judicium*. Quosdam enim ex ipsis Gentilibus aliud sensisse, jam quidem ostendere mecum constitui: quamvis non negem, cum inter recentiores magni nominis viros consentientes habere, in quorum gratiam etiam illos ex Ethnicorum classe adducere placet, qui post *Cottam* demum vivere, virtutemque precibus impetrandam docuere.

INTER RECENTIORES) vid. §. 18. 19.

§. V.

Asserit itaque *Cotta*: Hoc omnium mortalium esse judicium, fortunam solummodo à Deo petendam, à se ipso sumendam esse sapientiam & virtutem. *Omnium* dicit, ergo neminem mortalium

lium eximit: ergò non Ethnicis solummodo, verum etiam Hebraeis idem adscribit iudicium. In quo falsissimum eum esse, ex Sacro Codice Veteris Testamenti abundè constat. Nec est, quare quis ad excusandum eum objiciat: *Cottam* linguæ Hebræorum ignarum scire non potuisse, quænam Hebræorum hac de re fuerit sententia; cum eo tempore jam in græcum sermonem translatus extiterit sacer Veteris Testamenti Codex, ut de libro sapientiæ & Siracidis nihil dicam. Græcæ autem linguæ peritum fuisse *Cottam*, is solus dubitabit, qui ignorat: hanc linguam apud Romanos tum linguam eruditorum fuisse, *Cottamque* apud *Ciceronem* satis se versatum ostendisse in scriptis græcorum Philosophorum, quæ eo tempore nondum latinè versâ extiterunt. „Interim tamen, (ita fortè quis regeret) Veteris Testamenti libros procul „dubio non inspexit *Cotta*. Sed malè. debuit inspicere: debuit enim omnium de virtute acquirenda sententiam perspectam habere, aut non dictatoria quasi voce clamare: Hoc omnium mortalium esse iudicium, quod tamen omnium non est, etsi multorum. Judæos enim mortalium numero eximendos esse, nemo sanæ men-

tis existimabit, neque tantæ dementiæ reum *Cottam* agere, animus est.

APVD CICERON.) in Tractatu de Nat. Deorum.

§. VI.

Verum enim vero *Cottam* ex Scriptura sacra Judæorum confutare non est necesse, cum in promptu sint, sicuti jam dixi, Gentilium exempla aut testimonia, sententiam nostram clarè probantia, Pythagoræ nempe aut Pythagoreorum, Socratis, Platonis atque aliorum, quæ priusquam in medium producám, sequentia lubet prænotare.

§. VII.

Scilicet non inficior, serè omnium philosophorum doctrinam (quæ adhuc superest) ita esse comparatam, ut præceptum de virtute Dei ope impetranda haut satis benè cum ea connecti possit. Quod iis imprimis notum erit, qui erroneos Pythagoricæ, Aristotelicæ, Stoicæ, Cynicæ & Epicuræ sectæ de Deo, voluntatisque humanæ viribus conceptus habent perfectos atque cognitos, quorum præcipuos in Disputatione *de splendida magis quam solida Ebnicorum Philosophorum doctrina morali* exposiit Amicus noster honoratissimus *D. Henricus Burebardus Mederus*. Verum cum

cum experientia testetur: Homines errores ex ipsorum falsis principiis & opinionibus aperte fluentes non semper amplecti, sed potius interdum detestari, tutò exinde inferre minime licet: eos omnes, quorum hypothesibus præceptum à Cotta impugnatum non est conforme aut prorsus contrarium, illud non agnovisse, aut ejus veritatem negasse.

NON SEMPER) Notum est, eos qui absolutum Dei decretum de electione hominum ad salutem aut damnationem æternam, aut cum Stoicis fatum quoddam statuunt, detestari impiam, quæ inde tamen fluit, consequentiam: Deum esse autorem mali. Ita Vratislaviæ commorantes aliquando per breve tempus duæ virgines Socinianismo addictæ, in colloquiis cum nostræ partis hominibus liberum hominis arbitrium satis crassè propugnantes tamen precibus ardentissimis quotidie Deum efflagitabant, ut eas in suppressendis vitiis stimulis, quibus resistere non possent, clementissimè adjuvaret. Quod ab ipsis comperit, qui orantes audierunt.

§. IIX.

Multo minus illud impugno, Gentilium multos fuisse, qui preces aut omnes, aut minimum eas, quæ pro acquirenda interna animi quiete ad summum numen funduntur, censuerunt inutiles. Hanc enim Romanæ plebis fuisse opinionem (à sacerdotibus errorum & superstitionum patronis ei

fortè inculcatam) Cottæ Pontifici facilè credo. Imò & multos Philosophorum idem sensisse, concedo. *Origenes* enim Peripateticos expressis verbis iis accenlet impiis, qui preces ad Deum fufas quicquam prodesse negaverunt. Ita *Maximus Tyrius* Philosophus Platonicus peculiari Dissertatione, *non orandum esse Deum*, demonstrare alloboravit. Ut taceam *Isocratem*, *Horatium* & alios non obscure cum *Cotta* facientes. Quæ impietas aut cœcitas quidem magna est, non tamen adeò miranda in Ethnicis, cum & inter eos, qui Christo nomen dederunt, nuper quidam Vir, alias celeberrimus & elegantissimi ingenii, ex nimio fortè scepticismi pruritu efficaciam piarum precum dubiis suis evertere annisus sit. Ad quæ tamen non deesse, quæ etiam Philosophus respondeat, proxima, quæ sub manibus est, disputatio ostendet.

ORIGINES) Contra Celsum lib. II. p. 68. Edit. Cantabr. Verba, uti Spencerus transtulit, hæc sunt: „Si propter „dogmatum impietatem ducendi erant aliqui ante Reges „& Principes, nullos prius quàm Epicureos duci oportebat tollentes in totum providentiam; aut Peripateticos, „qui negant quicquam prodesse preces ad Deum fufas.

MAXIMVS TYRIVS) Dissert. XXX.

ISOCRATEM) Ita enim loquitur in *Parænesi* interpretante Wolfio: „Existima nihil tribui melius, à Diis quidem, „pro.

„ prosperâ fortuna: à nobis ipsis autem sapienti consilio. Virtutem fortunâ meliorem putasse Isocratem, nemo dubitat. A Deo igitur eam hominibus tribui omnino negavit, & cum sapienti consilio hominis potestati subjecit. Certe in *Oratione ad Nicoclem* sapientes ita descripsit, ut similitudine præditos designaverit. *p. m. 40. 41.*

HORATIUS) Ita enim lib. I. Epistola XVIII.

Sed satis est orare Jovem, qui donat & aufert,

Det vitam, det opes: æquum animum mihi ipse pando.

Addam, quæ nobis adversari videtur, Dionysii Lambini commentationem ad hunc locum, & quidem ad verba: *ÆQUUM ANIMUM*: ea hæc est: „ animum æquabilem, moderatum & „ præsentibus contentum, animi æquitatem. Vide annotata ad Od. 3. lib. 2. quibus adde aliud exemplum ex M. Tullii pro M. Marcello, *hic tu modum tuæ vitæ non salute Reipublicæ, sed æquitate animi definiēs?* sic autem hic locus intelligendus, & interpretandus est, non, ut ludimagister quidam nuper homo ad risum movendum, quam ad docendum, aptior, multis audientibus asseverabat, *virtutem, & justitiam mihi ipse comparabo*, quasi significet Horatius, bona externa & fortuita à Diis esse petenda, atque optanda: justitiam vero & cæteras virtutes, à nobis sumendas: ut est apud M. Tullium lib. 3. de Nat. Deorum: *Num quis quod bonus vir esset &c.* usque ad verba: *opulentos, copiosos.* Non igitur eadem omni ex parte loquuntur Cicero & Horatius: sed ille quidem bona fortuita à Diis petenda, virtutem à nobis: Horatius autem, quod ad primum illud attinet, idem, quod Cicero, dicit, bona externa à Diis esse precibus flagitanda: quod ad alterum, & secundum, non idem loquitur, sed æquitatem animi, sive (ut ita dicam) æquanimitem, & *evboulav* esse à nobis promendam, & sumendam, significat. Si quid intelligo, hæc Lambini mens est: Horatium loqui solummodo de habitu animi ad utramque fortunam ex præscripto rationis rectè ferendam.

comparato: Ludimagistrum autem illum hunc locum de omni virtute voluisse intellectum. Verum cum & hic per justitiam idem intelligere potuit, quod Lambinus æquanimitem vocavit, ita magna cum ratione is, qui æquanimitem in hominis arbitrio positam dixit, etiam de omni alia virtute idem censuisse credendus est. Unde etiam *Dacierius* & *Bekius* eadem cum *Cotta Horatium* dixisse, cum Ludimagistro illo, quem plus quam scholastico supercilio contempsit Lambinus, non dubitarunt asserere.

§. IX.

Fortean *Cotta*, si viveret, adhuc ingentem philosophorum exercitum à suis partibus stantem objiceret, quorum placita & scripta, aut etiam nomina, tempus perdidit. Esto tamen, plerosque philosophorum, imò hominum, inter Gentiles, preces omnes, aut minimum eas, quas ad acquirendam virtutem commendamus, frustraneas censuisse: plerique tamen nondum sunt omnes. Sufficiunt pauci ad testimonium *Cotta* erroneum infringendum. Sufficit triga magnorum Virorum, *Pythagora*, *Socratis*, *Platonis* ad ostendendam falsitatem asserti: Omnium hoc esse mortalium judicium, fortunam à Deo petendam, à se ipso sumendam esse virtutem.

§. X.

Prodeat igitur *Pythagoras*, cujus verba quidem

dem ipsa exhibere non possumus, cum nullum ab eo scriptum relictum habeamus: interim, cum ii, qui in verba eius jurarunt, fidi ipsius dogmatum custodes fuerint, doctrina communis Pythagoreorum ad ipsum Pythagoram, tanquam autorem, merito & suo jure refertur. Evolvens itaque *Jamblichum de vita Pythagoræ*, ubi præcepta aut placita hujus sectæ recenset, inter alia & hoc reperio: *Cum & Deus sit, & omnibus imperet, in confesso esse, QVOD BONVM à DOMINO PETENDVM SIT: omnes enim iis bona tribuere, quos amant, quosque sibi acceptos habent.* Quod autem per *bonum* hic etiam *Virtus* intelligenda sit, ex eo licet colligere: quia nullum donum majus virtute à Deo accipi posse, in *Demophili Pythagoræi sententiis* legitur, *Ecphantusque* ejusdem Scholæ Philosophus, virtutes opera Dei propria esse putanda, docuit. Adde, quæ habet *SCHEFFERSVS de natur. & constit. Philosophiæ Italiciæ* cap. IX. p. 75. edit. Viremb. 1701. 8.

ET HOC REPERIO) Sectione LXXXVII. p. m. 72.

QVOD AVTEM PER BONVM) Superflua omnino foret hæc explicatio adducti loci, si hic ita se haberet, quemadmodum *Magnus Daniel Omeis* in *Ethica Pythagorica* p. 17. sq. eum retulit. Ita enim ibi ad quæstionem: *Quenam Pythagore doctrina fuit de virtutum origine & causis?* respondet: Cau

„Causam virtutis primam & universalem statuit esse Deum.
 „Etenim Jamblichus de V. P. cap. 18. Philosophum nostrum.
 „docuisse tradit, *quicquid bonum & honestum est, ab ipso Deo*
 „*petendum esse.* hunc namque in eos, quos amore com-
 „plectatur, sapientiam & alia ejusmodi bona conferre. Sed
 Jamblichi textum evolventi patebit 1.) dogma allatum.
 non immediate Pythagoræ, sed Pythagoreis tribui. 2.) ver-
 sionem loci Obrechtianam, qua hic uti sumus, accuratam
 esse, & locum, prout eum affert Omeisius, potius paraphra-
 sin esse, quam verba ipsa, quæ leguntur apud Jam-
 blichum.

DEMOPHILI) vid. *sententias morales DEMOPHILI* ab HOL-
 STENIO versas & editas. p. 35.

ECPHANTVS) meminit ejus Jamblichus in Catalogo cele-
 brium Pythagoreorum de vit. Pyth. Sect. CCLXVI.
 p. m. 215.

DOEVIT) vid. Stobæum Serm. XLVI. fol. 332. edit. Tigur.
 1543. provocat & ad hoc Ecphanti dictum Omeisius l. c.

SCHEFFERVS) provocat hic ad *aurea Carmina Pythagoræ*,
 quæ quidem Critici Pythagoræ esse negant, non verò ne-
 gant continere ejusdem sententias, quod notum est. ad-
 fert autem Schefferus hos tres versus ex versione Curterii:

Jupiter almae, malis jubeas vel solvier omnes.

Omnibus utantur, vel quonam demone, monstræ.

At confide, hominum divina est stirpis origo.

Sed clariora pro nobis sunt, quæ ex aliis versibus, qui hos
 antecedunt, colligo. Nam postquam varia vite præcepta
 leguntur proposita, ita in *aureis carminibus* (ex versione la-
 tina Sylburgii) pergitur:

Hæc elabora: hæc meditare: hæc te amare oportet:

Hæc te in divine virtutis vestigia constituent.

Ita certe per eum, qui anima nostra tribuit quaternum,

Fontem perennis naturæ. Caterum ad opus accede,

Deos ut id persciant precatus.

Qui:

Quibus, nisi me omnia fallunt, id innuitur: Eum qui divinæ virtutis vestigia premere, aut perfectam vivere velit, vitam, divinum implorare debere auxilium, utpote sine quo hoc opus perficere non possit. Certe per eum, qui animæ nostræ tribuit quaternum, Pythagoras Deum intellexit: per quaternum autem sive Tetractyn perfectionem animæ indigitavit Philosophia Pythagorica. vid. *Macrobius in somnium Scipionis* lib. 1. cap. VI. (p. 36. edit. Gryph. 8.) item cap. V. p. m. 28.

§. XI.

Plura forte hac de re adversus *Cottam* proferremus testimonia, si omnia adhuc veterum Pythagoræ Sectatorum scripta superessent, quorum non nisi pauca, & quidem maximam partem fragmenta quædam, velut è naufragio servavit laudanda doctorum virorum industria. Interim etiam hæc pauca sufficiunt. Nec video, quid *Cotta* defensores regerere possint, nisi forsan ex Demophili ætate, quem post *Cottam* floruisse verisimile est, dubium necere velint. Quo ipso tamen nihil efficient, nisi Demophilum à sententia Pythagoricæ sectæ descivisse ostendant, quod ut spero, nunquam sunt ostensuri. Annon verò hæc doctrina de virtute à Deo petenda aliis quibusdam Pythagoricæ scholæ placitis repugnet, alia quæstio est. Certe *Pythagoras* docuit: „Deum esse animum per
C
natu-

„naturam rerum omnem intentum, & commean-
 „tem, ex quo nostri animi carperentur. Animam-
 „que sive ad bonum ducere sive ad malum, feli-
 „cem ergò hominem esse cui bona anima advene-
 „rit. Quæ omnia potius ad atheismum, quàm
 ad virtutem à Deo petendam viam muniunt, cum
 doctrinâ sanè ejus, *Cottæ* asserto adversâ, non co-
 hærent. Si quis inde suspicatur, *Cottam* modo
 dictos Pythagoræ errores intuentem eo adductum
 fuisse, ut suæ sententiæ suffragatorem eum putave-
 rit, me facile assentientem habebit, modo conce-
 dat, hac in re contra cautelam supra à nobis nota-
 tam hoc ipso impegisse, & præcipitata nimis men-
 te judicavisse.

DEMOPHILI ETATE) quando vixerit, fateor me igno-
 rare. Ignorant & alii. Ante *Cottam* vixisse, nemo proba-
 verit, imprimis cum *Jamblichus* in Catalogo Pythagoreo-
 rum, quem texuit, ipsius non meminerit. De *Demophili*
similitudinibus & sententiis, quæ supersunt, vid. *Fabric. Bibl.*
Græc. lib. II. cap. XIII.

CARPERENTVR) vid. Ciceron. Lib. I. de Nat. Deor. cap.

XI. confer. Diog. Laert. lib. VIII. segm. XXVII.

ADVENERIT) Diog. Laert. Segm. XXXIII.

AD VERSA) De qua §. antecedente actum est.

AD ATHEISMVM) Si enim Stoici, quod Deum pro ani-
 ma mundi informante habuerunt, quàm proximè ad Spi-
 nozismum accedere censentur, non video quomodo *Py-
 thagoras* ab errore Spinoziano prorsus sit liberandus. Illud
 autem

autem probarum dedit Magnificus Dominus *Buddeus* in
 Analect. Histor. Philosoph. p. 340. -- 343. conf. eund.
 Ibid. p. 94.

NON COHERENT) nam 1. non cohaeret, esse partem
 Dei, & Deum adorare debere. 2. secum invicem pugnant:
 Homines boni aut mali sunt, prout eis bona aut mala ani-
 ma advenerit, hoc est, virtutem ac vitia fato solummodo
 subjacere immutabili: & Deum orare, ut nos reddat
 bonos.

ERRORES INTVENTEM) Prædicti enim Pythagoræ er-
 rores in eodem tractatu referuntur, in quo Cottæ legitur
 assertum, quod impugnamus.

QVAM SVpra) nempe §. VII. ubi ostendimus: ca-
 vendum nobis esse, ne ita concludamus: Ex hujus Philo-
 sophi hypothefibus hoc vel illud per bonam consequentiam
 elicitur, ergo hic philosophus hoc vel illud habet pro
 vero.

§. XII.

Post Pythagoram aut ejus Scholam adversus
Cottam jam prodeat magnus ille Socrates; non mi-
 noris autoritatis, quam judicii Philosophus: qui
 tametsi ea, quæ sensit, ipse literis non consignave-
 rit, non tamen defuere, qui sermones ejus notatu
 dignos publico bono posteris commendaverunt.
 Ex his igitur discimus: „Socratem nihil ultra à Diis
 „immortalibus petendum, quam ut bona tribue-
 „rent, esse arbitratum. Quia ii demum scirent,
 „quid unicuique esset utile: nos autem plerumque

„id votis expetere, quod non impetrasse melius
 „foret. Unde & ipse, *Xenophonte*, optimo vitæ &
 „doctrinæ Socraticæ, teste, „Deos simpliciter pre-
 „cabatur, ut bona largirentur, quod Dii optime
 „scirent, cujusmodi res essent bonæ. At qui au-
 „rum, vel argentum, vel tyrannidem, vel quid
 „aliud hujusmodi à Diis peterent: non dissimile
 „quid petere putabat, quam si aleam, vel præ-
 „lium, vel quid aliud earum rerum peterent, quæ
 „omnino sunt obscurè cujusmodi sint eventum
 „habituræ. Quæ omnia minimum hoc edocent,
 „eum cum Cotta non censuisse: Fortunam à Deo
 „petendam, à se ipso sumendam esse sapientiam &
 „virtutem. Ut tamen omne dubium circa senten-
 „tiam Socratis tollatur, sola, quæ ex *Maximi Ty-*
 „*rii Sermone XXX.* hic transcribo verba, sufficiunt:
 „At tu, inquit, Hercules, preces philosophi vo-
 „tum eorum, quæ non habet, esse existimas: ego
 „nihil aliud, quam orationem esse puto, quam
 „colloquium cum Diis de bonis præsentibus, te-
 „stimoniumque virtutis. Nisi forte divitias aut
 „Atheniensium magistratum, petiisse existimas So-
 „cratem. *Ille virtutem animi, tranquillitatem*
 „*vitæ, mores inculpatos, plenam fiduciâ mortem,*
 „*bona præclara, & quæ libenter Dii donare so-*
 „*lent,*

„lent, ab illis petebat, quæ deinde à semet, illis
 „concedentibus, sumebat ipse. Hæc *Cotta* æquè
 bene scire potuit, quæ *Maximus Tyrius*: Sed si
 legisset, aut eorum recordatus esset, errorem,
 quem confutamus, non errasset.

MELIVS FORET.) Sunt verba Socratis ap. Valer. Maxi-
 mum lib. VII. cap. II. p. 272. edit. Plantin. an. 1594. 8. Hæc
 desumpsisse Valerium ex Platonis Alcibiade II. Stephanus
 Pighius ad marginem notavit.

XENOPHONTE) utor versione Joan. Leunclavii, quæ
 prodit Francos. apud Andr. Wecheli Hæredes an. 1595. in
 8. ubi ea, quæ retulimus hic, Tom. II. p. 80. leguntur.

DVBIVM) Possæt enim quis objicere, Socratem non di-
 xisse virtutem à Deo petendam, sed ipsum dubitasse, quæ-
 nam bona petenda sint. Ad quæ ex Maximi Tyrii loco
 facilis responsio est. Scilicet, dum Socrates probe vide-
 ret, homines nimio externarum rerum amore teneri, ita
 ut ipsis vix persuaderi possit, ut ante omnia interna bona
 Deos rogarent, iis persuadere conatus est, ut minimum
 simpliciter bona ab iis peterent, simulans eadem sese ipsum
 facere, quamvis Socrates tranquillitatem animi, virtutem-
 que præcipua bona esse sciens, hæc quoque præ aliis pe-
 tenda non dubitaret.

MAXIMI TYRII) edit. Cantabr. an. 1703. p. 323.

VERBA) ex interpretatione Danielis Heinsii.

§ XIII

A Socrate ad Platonem, hoc est, à præcepto-
 re ad discipulum, me converto, qui etsi non ubivis

eius vestigia presisse, verum in non paucis *Pythagore* placitis adhæsisse visus sit, ab utrisque tamen discere potuit: virtutem à Deo precibus esse obtinendam. Dialogus ejus, quem *Phædrum* inscripsit, hoc eum didicisse, re ipsâ comprobatur. Ibi enim sub persona *Socratis* has legimus preces: „O Amice Pan, & reliqui Dii, date mihi, ut pulcher intus efficiar: „& quæcunq; extrinsecus habeo, intrinsecis sint amica. Quid enim aliud est interna pulchritudo, quam hic *Plato* Deos suos rogat, quam verum sapientiæ virtutisque decus? Quid est petere à Deo, ut quæ extrinsecus habemus, intrinsecis sint amica, quam solidam rogare virtutem? non simulatam, qualis eorum est, qui Curios simulant & *Bachanalia* vivunt: aut potius illorum, qui idem faciunt, quod verè sapientes facere solent, sed animo planè diverso, vultu & gestibus oves mansuetæ, corde lupi rapaces?

HAS LEGIMVS PRECES) leguntur ex in fine *Phædri* sed non totas huc retuli. post verba: *Intrinsecis amica*, adhuc ista sequuntur: „Divitem autem sapientem solum existimem. Tantum vero mihi sit auri, quantum nec ferre, nec ducere queat alius, nisi vir temperans. Sed hæc huc non pertinent. Unde etiam omiſſa sunt.

Hæc sunt e Schola *Pythagoræ*, *Socratis* & *Platonis*, magnorum Philosophorum deprompta testimonia, quibus quorundam Poetarum, *Theognidis*, *Menandri*, atque *Callimachi*, malè quidem interdum philosophantium, non tamen semper errantium, suffragia fortè addere licebit. *Theognis* certè, qui ante Platonem vixit, postquam in iis, quæ adhuc supersunt, sententiis dixerat:

*Nemo hominum neque dives, neque pauper,
Neque malus sine numine, neque bonus est:*
hunc in modum Cyrnum suum exhortatur:

*Ora Deos, quibus est magna potestas. Nihil sine
Diis*

Est hominibus, neque bona neque mala.

Quo ipso clarè docuit: cum sine numine nemo bonus sit, hoc est iustus, sive vera virtute præditus, Deos, qui possunt nos hoc bono beare, orandos esse. Quod in eo erraverit, quod Deos, non Deum precandum esse ethnico more putaverit, quodque confundendo malum pœnæ cum malo culpæ, huius causam Numini, impio sane ausu adscripserit, huc non pertinet: Hoc tamen non prætereundum est: ipsius suffragium imprimis esse

notan-

notandum, quia non exigua hujus Poetae apud Græcos fuit autoritas, utpote cujus sententiæ Juventuti in scholis Græciæ ediscendæ fuerunt propositæ. Quod satis probat: doctrinam de virtute precibus impetranda non heterodoxam sed potius veram fuisse habitam, & ut veram juventutæ à præceptoribus in Græcia inculcatam.

IN IIS) utor versione, quam edidit Hieronymus Commelinus, Ultraj. 1659. 12. ubi pag. 6. ii leguntur versus, quos hic adduxi.

HOC EST JUSTVS) eadem enim pag. hæc leguntur:

In Justitia autem comprehensum omnis virtus inest.

Omnisque vir bonus est, Cyrne, justus qui est.

PKOPO.ITÆ) v. les Vies des Poetes Grecs en abregé par Mr. le Févre p. 40. (edit. Amstel. 1700. 12.)

§. XV.

Forte etiam *Menander* Comicus, qui anno ultimo Olympiadis CXXXI. mortuus est, Theophrastique Discipulus fuit, à nostris statipartibus. Non enim solummodo in fabula quam *Pellicem* inscripsit, Bonorum quandam curam gerere etiam Deum, asseruit, sed etiam quod huc apprime facere videtur in *Vulcanalibus* hanc sententiam protulit:

Cum

*Cum sanctum quidpiam facis, bonam spem
Tibi proponito, hoc probe sciens, fore ut
Auso iusto Deus quoque opituletur.*

Rem autem sanctam esse, ausumque iustissimum
Virtutem rogare Deum, maximeque hoc con-
gruere in eum, qui spem in eum collocat, nullus
dubito. Cum tamen hic precum, de quibus agi-
mus, expressa non fiat mentio, & ex epigramma-
te, quod in Epicurum scripsit, pateat: Menan-
dram Epicuro fuisse, ejus testimonio insistere no-
lo, imprimis cum cuidam personæ, quam in sce-
nam introduxit, ea tribuisse videatur, quæ ipse
non credidit.

DISCIPVLVS) Fabric. Bibl. Græc. lib. II. cap. 22. p. m. 730.
BONORVM QVANDAM) vide fragmenta Menandri, quæ
nuper latine reddita recudi fecit vir doctissimus Joannes
Clericus p. 147.

CVM SANCTVM) vid. ead. fragm. p. 191.

§. XVI.

Mittamus ergo *Menandrum*, cum adhuc su-
persit nobiscum faciens *Callimachus*, poeta lyricus,
qui ætate Ptolomæi & post eum floruit. In ejus
enim *hymno ad Jovem* hos reperi versus:

Da nobis (Jupiter) & virtutem & opes,
Neque sine virtute opulentia potest homines beare;

D

Neque

Neque sine opulencia virtus, Da ergo & virtutem, & opes.

An virtutem sine opulencia homines beare non posse rectè dixerit, alibi disquiremus. Nobis hic latis est, quod precibus acquirendam virtutem putavit, & fidem suam opere ipso comprobavit.

VERSUS) Secundum versionem Latinam, quam in sua editione exhibuit *Theodorus Graevius* (ultraj. 1697. 8.) p. 26. sq.

§. XVII.

Pauca hæc Gentilium Veterum testimonia ad convellendam *Cotte* assertionem sufficiunt. Verum enim vero cum inter recentiores magna autoritatis in Republica literaria viri *Antonius Arnaldus*, & *Petrus Belius* sententiam *Cotte* non dubitaverint amplecti, ad hos confutandos etiam aliorum, qui post *Cotte* tempora scripserunt, Gentilium subnectere sententiam, haut erit incongruum.

§. XIX.

Ne tamen Celeberrimis Duumviris injuria fieri videatur, ante omnia ex eorum scriptis, quæ senserint, proponemus, priusquam ceteros, qui nobis favent, contra eos in medium adducamus Ethnicos. Audiamus ergo *Antonium Arnaldum*,
cujus

cujus locum huc pertinentem, uti à *Petro Balio* ad-
fertur è sermone Gallico, ita Latinum reddimus:
„Philosophi nolebant virtutem à Deo dependere;
„simul tamen cursum rerum humanarum, & omne
„id, quod bona fortunæ appellamus, ab eo de-
„pendere volebant. *Atque hoc quidem* (dicebant)
omnes mortales sic habent: fortunam à Deo peten-
dam, à se ipso sumendam esse sapientiam. Eadam
„Poeta quidam in Epistola philosophica lo-
„quitur:

*Sed satis est orare Jovem, qui donat & aufert;
Det Vitam, det opes: equum mi animum ipse pa-*
rabo.

locus est satis clarus, commentarioque non habet
opus, cum non tantum *Cotta* opinionem, sed &
ipsa verba in sese contineat,

(CVJVS LOCVM) occurrit is dans ses *Reflexions sur le nou-*
veau système de la nature & de la grace tom. I. pag. 212.
A PETRO BÆLIO) dans la *Continuation des Pensées diver-*
sés sur les Comètes, §. LIV. p. m. 246. 247.

§. XIX.

Arnaldum presso pede sequitur *Balius*, vir in
historia Philosophica alias versatissimus & accurat-
tus. Dum enim intendit demonstrare: „Religio-
D 2 „nem

nem Ethnicam ad acquirendam virtutem fuisse
 inutilem, loco probationis inter alia hoc adfert,
 nempe Gentiles à Diis non bonam vitam, con-
 scientiam & sanctitatem, sed bona fortunæ, sani-
 tatem corporis & alia hujus generis tantum pe-
 tuisse: ipsosque philosophos hac in parte commu-
 ni errori succubuisse, putantes, quemlibet suis se
 viribus debere bonum reddere, non autem vir-
 tutem tanquam donum à numine expectare. In-
 terim tamen non satis sibi constare videntur, dum
 non tantum fatetur, doctissimum *Dacierium* sen-
 tentiam *Cotte*, quam approbat, falsitatis arguisse,
 sed etiam simul notat: *Lescalopierium Cottam* ex
 ipso Cicerone confutasse: & tamen in opinione
 erronea immotus persistit, quædam solummodo
 objecta loca confutans, cetera intacta relinquens,
 & ad Senecam provocans, ejus locum §. 2. ad-
 ducturi sumus. Ita sunt interdum etiam eruditis-
 simi virorum ad ea negligenda proni, quæ scopo
 ipsorum non satis conveniunt, aut prorsus adver-
 santur, iis unice intenti, quæ præjudicatæ opinio-
 ni, quam relinquere nolunt, inservire semel visa
 sunt.

BÆLIVS) Dans la Continuat. des Pensées sur les Com.
 p. 243. — 250.

Quem-

Quemadmodum itaque modo allegati autores Ethnici non minus hisce Duumviris *Arnaldo Batioque* contradicunt, ita adversus hos adhuc militant *Lucius Annaeus Seneca*, *Decimus Junius Juvenalis*, & commentator Epicteti *Simplicius*, non obscurorum, sed celeberrimorum operum autores. Quibus si *Davidem Wedderburnum* sequi placeret, *A. Persium Flaccum* addere possemus, utpote qui postquam ultimos ex satyra secunda hujus Poetae versus paraphrasi sua explanavit, hæc addit: „Ex his discere licet, quàm Stoicorum „Philosophia (cui addictissimus Persius) Christianorum de prece doctrinæ proximet: docet enim „Persius, *bona animi petenda esse*: alia verò bona „corporis & fortunæ, quam præpostere petantur, „inibi docet. Equidem ipse manifestum esse dico, è Persio increpari vulgum, proceres, viros, feminas, imò ipsos Sacerdotes & Pontifices, quibus nihil aliud in votis fuit, præter opes & fortunæ & corporis bona: Sed ipsa tamen *Wedderburni* paraphrasis nihil amplius dicit, quàm *Persium* requirere, „ut eum, qui Deum digno cultu prosequi velit, „animum oporteat afferre atque offerre bene „comparatum ad omnia divina humanaque jura, „ac mentem in cujus penitissimo recessu pietas

vera radices egerit: *pectusque non leviter virtutis
colore tinctum, sed penitus imbutum generosa & bo-
na spei plenâ honestate, quæ nihil aliud est, quam
constans & immutabilis virtus & superstitioni con-
traria.* Apponam ipsos Persii versus:

*Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messalle lippa propago.*

*Compositum jus fasque animi, sanctosque recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto.*

Hoc cedo ut admoveam templis & farre litabo.

Hi sane non docent: virtutem à Deo petendam
esse, sed eos, qui Deo offerre velint & vota nun-
cupare, jam virtute instructos ornatosque eum ac-
cedere debere.

PARAPHASI SVA) vid. *Wedderburni Persum enucleatum*,
qui prodit post mortem ejus Amstelod. apud Daniel El-
zevirium an. 1664. in 12. p. 40.

VULGVM, PROCERES ETC.) vid. *Wedderb. Pers. enu-
cleat.* p. 38.

PERSII VERSVS) quibus Satyra ejus secunda clauditur.

§. XXI.

Si *Belius* hic audiendus esset, etiam *Senecam*,
Philosophum in plurimis Stoicum, tanquam ad-
versa parti faventem omitteremus. Nec abntio
Stoicos

Stoicos docuisse: Ex omnibus rebus solam sapien-
tiam atque virtutem in potestate hominis esse si-
tam, quæ doctrina etiam à modestissimo alias
stoicorum *Epicteto* in Enchiridio suo fundamenti
loco præmittitur. Clarus est etiam ex ipsius *Senecæ*
Epistola XLI. allatus à *Belio* locus, quem
ipsum huc transcribo totum: „Facis (Lucili)
„rem optimam & tibi salutarem, si, ut scribis, per-
„severas ire *ad bonam mentem, quam stultum est*
„optare, cum possis à te impetrare. Cui apprimè
convenit alius locus à *Belio* prætermisus ex Epist.
XC. ubi ita ad Lucilium suum loquitur *Annæus*:
„Quis dubitare, mi Lucili, potest, quin Deorum
„immortalium *munus* sit, quod vivimus: Philo-
„sophiæ, quod benè vivimus? itaque tanto plus
„nos debere huic, quam Diis, quanto majus be-
„neficium est, bona vita quàm vita. Sed non
semper principiis suis aut sectæ suæ convenien-
tia docent Philosophi, & sæpe ea, quæ heri fal-
sà esse contendebant, hodie ut vera atque soli-
da defendunt. Seneca nobis exemplum exhi-
bebit.

SOLAM) vid. Epicteti Enchiridion Cap. I. adde Arriani
commentarium Disputationum ejusdem Epicteti cap. IV.
& cap. IX. ubi de virtute hæc leguntur: „Num in pote-
state

„state nostra non est? sola equidem præ reliquis rebus
„omnibus.

A TE IMPETRARE) Sequuntur verba quæ doctrinam
Stoicam de Deo anima mundi & anima hominis essentia
divinæ particula pro fundamento habent, quibus ergo ab
aliis frustra Christianus affingitur sensus, uti *Balius* adver-
sus *M. Antonium Muretum* observavit lib. cit. p. 250.

QVAM D-IS) impia sane in Deum verba, quæ tamen
emollire aut corrigere voluit, dum addidit: „pro certo
„deberetur, nisi ipsam Dii philosophiam tribuissent: cujus
„scientiam nulli dederunt, facultatem omnibus.

§. XXII.

Senecam itaque in duobus locis, quos addu-
ximus à partibus *Cotte*, *Arnaldi*, *Baliique* stare li-
bens concedo. Sed adversarios etiam mihi con-
cedant oportet, aliis in locis alia planè docuisse,
etsi accuratè determinare non ausim, an in ea, quæ
Cotte causam, utrum vero in hac, quæ nostram
tuetur, opinione vitam finiverit. Quicquid sit,
certum est, *Senecam* bonæ causæ favisse dum epi-
stolam suam decimam conscripsit: ita enim ibi:
„Votorum tuorum veterum licet Diis gratiam fa-
„cias, alia de integro suscipe: roga bonam men-
„tem, bonam valetudinem animi, deinde corpo-
„ris. Quidni tu ista vota sæpè facias? audacter
„Deum roga, nil illum de alieno rogaturus. Hunc
locum

locum sibi objici posse, prævidit acutissimus *Balius*, unde ut *Senecam* sibi conciliaret, & à contradictione liberaret, eum per bonam mentem virtutem indigitasse negavit. „Intelligebat, inquit, per
 „bonam mentem & bonam valetudinem animi,
 „bonam mentis dispositionem quatenus est qualitas
 „physica, non autem quatenus est qualitas
 „moralis. Sed *Balius* hac in parte neminem habebit sibi assentientem nam 1.) etsi concederem, per bonam valetudinem animi bonam qualitatem mentis physicam intelligere voluisse *Senecam*, nondum tamen video, quare bona mens eandem, & non potius qualitatem moralem significare debeat.
 2.) Ipse *Balius* fatetur *Senecam* vocabulum bonæ mentis hac in significatione usurpasse epistolâ XLI. cum nullum locum afferre potuerit, qui ipsius interpretationem firmaret. Ad alium itaque locum *Senecæ* me converto, qui in præfatione legitur, quam tertio Naturalium Quæstionum libro præmisit. Ibi ad quæstionem: „quid est præcipuum
 „(scilicet in statu hujus vitæ afflictio)? Ita respondet:
 „Non admittere in animum mala consilia, puras
 „ad ocelum manus tollere, nullum petere bonum
 „quod ut ad te transeat, aliquis dare debet, aliquis
 „amit-

amittere: Optare, quod sine adversario optatur, bonam mentem. An & hic qualitatem physicam ex bona mente exculpisset *Balivus*, ignoro. Mihi sine adversario vix optari videtur, quod sine adversario aut invidia non possidetur. Bonam animi dispositionem physicam adversarii invident, an etiam virtutem? dubito. nam virtutis comitem semper esse invidiam, nemo vincet. Et quid multa: *Senecam* per bonam mentem virtutem intellexisse, indubium est, ullibi intellexisse qualitatem animi physicam, neque *Balivus* neque ullus alius probavit, aut probabit.

QUALITAS MORALIS) Addit *Balivus*: Philosophos ideo censuisse petendam esse a Diis sanitatem animi, quia ad bona fortunæ pertinet, quæ in nostra potestate non sunt. Sed concedo hos inter Philosophos fuisse etiam *Senecam*, cum ea scriberet, quæ præcedente §. allata sunt. Præsupponere videtur *Balivus* *Senecam* in eorum fuisse Philosophorum classe, qui sibi semper constant, cum notum sit: ipsum non ubique eadem sentire, uti aliquando docebit, quæ sub manibus est, *historia Philosophica*. Erat *Seneca* Vir non solum philosophiæ intentus, sed etiam multis aliæ negotiis obrutus: non scribebat systema philosophiæ, sed cogitationes, quas ipsi meditatio profunda, aut experientia, sæpè etiam imaginatio suggererebat, quæ non raris acumen obtundit contradictionum fecunda mater. Accedit, quod *Seneca* clarè satis ultimis adducti loci verbis innuerit, quod non bona fortunæ extra hominem existit.

existencia roganda putaverit, sed bona animi, & corporis
valetudinem: bona fortunæ enim sunt bona aliena.

IN PRÆFATIONE) in qua senem se vocat *Seneca*, unde
quis conicere posset: agnovisse eum sub finem vitæ vir-
tutem à Deo petendam esse, prioremque sententiam mu-
tasse. verum cum incertum sit, quando Epistolam XLI.
scripserit, nihil definiemus.

§. XXIII.

Si tamen *Senecæ* allata loca ita comparata
sint, ut omninò nubeculæ quædam eorum lucem
obfuscent, clarissima tamen sunt, quæ ex *Juve-
nali* & *Simplicio* jam depromo, utpote quæ nec
ipse *Carneades* aut *Pyrrho* reddere poterit suspe-
cta. Vixit *Juvenalis* regnante *Domitiano*, Ro-
mani Imperii Domino, scripsitque satyras multa
egregia in se continentes. Egregia sanè sunt, quæ
inter ea occurrunt, quæ sub finem Satyræ deci-
mæ habet, in qua vota vulgi inania & ridicula
tangit & exagitat. Ibi enim ad objectionem.
„*Nil ergo optabunt homines?* more Socratico ita
respondet:

- - - - - *Si consilium vis,*
Permites ipsis expendere numinibus, quid

Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
 Nam pro jucundis aptissima queque dabunt
 Dii.

Carior est illis homo, quam sibi nos animo-
 rum

Impulsu, & cæca magnaque cupidine ducti
 Conjugium petimus, partumque uxoris. at illis
 Notum qui pueri, qualisque futura sit uxor.

Postmodum vero addit, quæ petenda sigillatim
 judicet:

Ut tamen & poscas aliquid, vorveasque sac-
 cellis

Extæ, & candiduli divina tomacula porci:
 Orandum est, ut sit mens sana in corpore,
 sano.

Fortem posce animum, & mortis terrore
 carentem,

Qui spatium vite extremum inter munera
 ponat

Natura, qui ferre queat quoscunque labores,
 Nesciat irasci, cupiat nihil.

§. XXIV.

Superest adhuc *Simplicius* philosophus, qui
 ipsis, quibus commentarios suos in *Epicteti* En-
 chiridion claudit precibus, evidentissimè nobis
 suffragatur. Certè commentatione nulla indi-
 gent hæ preces, unde iisdem huic adversus *Cot-
 tam, Arnaldum & Belium* adornatæ dissertati-
 oni commodè finem imponemus. Ita enim pre-
 catur *Simplicius*: „Supplico tibi Domine, pa-
 „ter & dux rationis nostræ, ut nostræ nobilitatis
 „recordemur, qua tu nos ornasti: & ut nobis
 „præsto sis, ut iis, qui per sese moventur, ut &
 „a corporis contagio, brutorumque affectuum, re-
 „purgemur, eosque superemus & regamus, & si-
 „cut decet, pro instrumentis iis utamur. Dein-
 „de ut nobis adjumentosis ad accuratam rationis
 „nostræ correctionem, & conjunctionem cum
 „iis, quæ verè sunt, per lucem veritatis. Et
 „tertium, Servatorem supplex oro, ab oculis ani-
 „morum nostrorum caliginem prorsus abstergat,
 „ut quod apud *Homerum* est,

Norimus bene, qui Deus aut mortalis habendus.

SIMPLICIUS) utor versione Hieronymi Wolffii, cum qua Simplicii Commentarius, cui adjunctæ sunt Salmafii animadversiones doctissimæ, Lugdun. Batavor. an. 1640. in 4. prodit.

COROLLARIA.

I.
Docentes, Ethnicos fuisse, qui putarunt virtutem à Deo petendam esse, non id volumus, eos hanc doctrinam omnes eidem mecum fundamento superstruxisse: sed tantum eos putasse: virtutem esse à Deo petendam.

II.
 Nec ea omnia in locis adductis Gentilium, quæ scopum nostrum

¶ (39) ¶
strum immediate non attingunt, ap-
probamus, et si ea non expresse im-
probaverimus.

III.

Qui Cottam, Arnaldum &
Baelium, defendere vult, eum
ostendere oportet, omnes eos, ad
quorum suffragia provocavimus,
non scripsisse, quæ ex scriptis eo-
rum adduximus: aut eorum nos
mentem recte non esse interpre-
tatos.

IV.

Lactantius errat, dum Genti-
les ideo reprehendit, quod Deum
Jovem, i. e. iuvantem patrem di-
xerint:

xerint : hoc enim nomen in Deum
 optimè congruit. Dum enim ad-
 dit : „ nemo sic Deum precatur, ut
 „ se adjuvet. Ostendit aut se Davi-
 „ dis Psalmos nunquam, aut non
 „ cum cura & attentione legisse.

vid. Laſtant. Inſtitut. Divin. Lib. I. cap. XI.

SOLI DEO GLORIA.

00 A 6357

ULB Halle

002 845 008

3

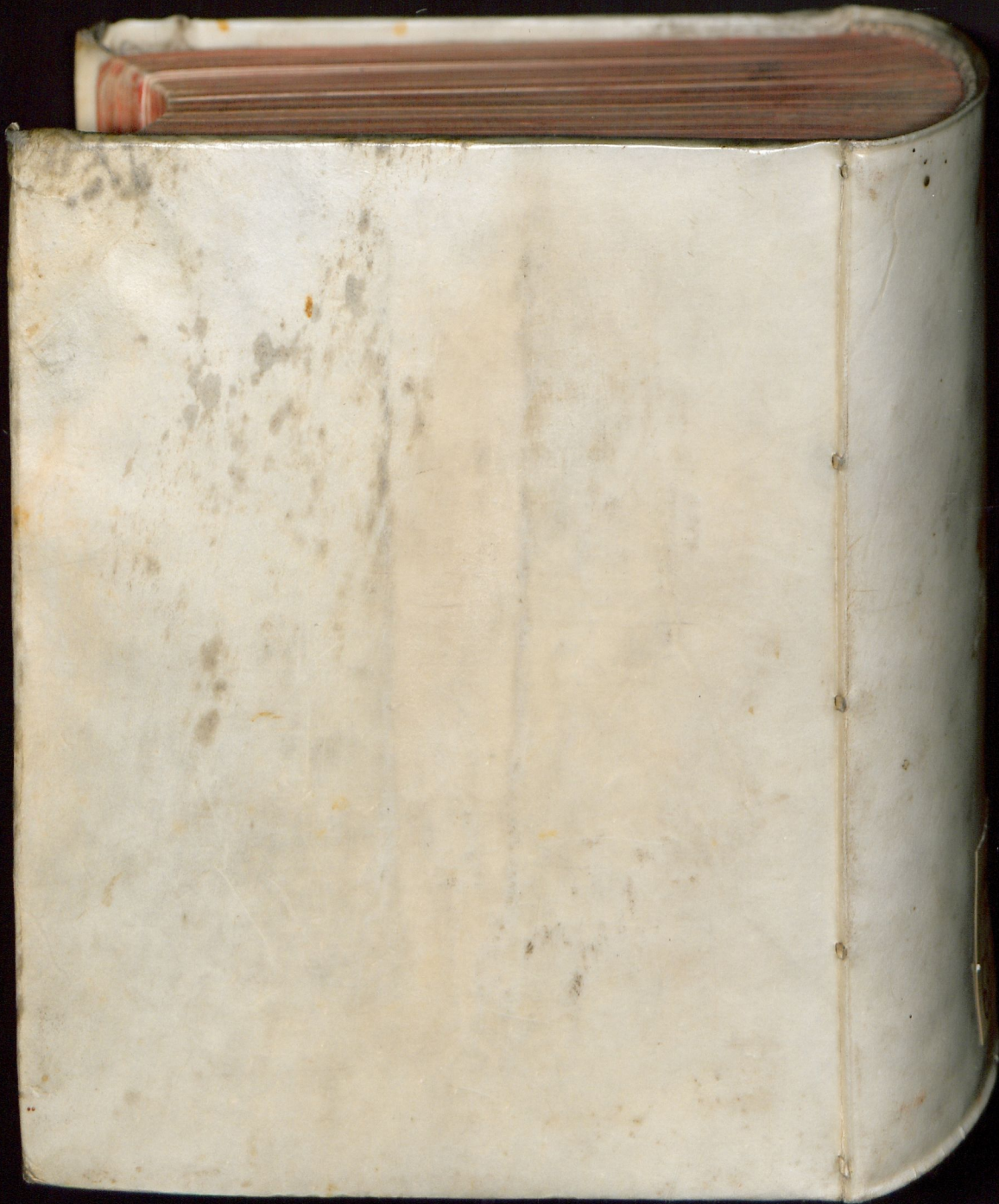

56.

v> 98

Rebo

37.
2. D. B. V.
DE

VIRTUTE PRE-
CIBVS IMPETRANDA
EX ETHNICORVM QVORVN-
DAM SENTENTIA,

adversus Cottam, Arnaldum & Bælium,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DOMINO

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ AC MONTIVM, AN-
GARIÆ WESTPHALIÆQVE ET RELIQV.

CONSENSV AMPLISSIMI ORDINIS PHILOSOPHICI
IN ACADEMIA JENENSI

d. Octobr. An. M DCC X.

DISPVTABVNT

M. Gottlieb Stolle/

LIGNIC. SILES.

ET

IOANN. CHRISTIANVS SCHWOPE,
BREGA - SILES.

JENÆ,
LITTERIS MVLLERIANIS.